

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. Statuitur obligatio in primo instanti rationis se convertendi in Deum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

Respondeo negando paritatem, & causalem probationis. Ratio disparitatis est: quia cum status innocentiae non esset sua natura inamissibilis, potuit in illo committi peccatum tantae inordinationis, per quam ipse status perderetur & destrueretur: quia verò non potuit in sensu composito simul consistere cum aliqua miseria, & vitium deordinatione, idcirco excludebat peccatum veniale, quippe quod ad destruendam iustitiam originalem non fuisset sufficiens, & tamen supposuisset inordinationem vitium inferiorum cum superioribus statui innocentiae repugnantem.

6. Objicies secundò. Gratia, quam in statu naturae reparatae habemus ex meritis Christi, plus potest ad conjunctionem hominis cum DEO, quam gratia iustitiae originalis: sed illa comparatur peccatum veniale: ergo & ista.

Respondeo negando paritatem & causalem ipsius: nam impotentia venialiter peccandi in statu iustitiae originalis non praecise oriebatur ex conjunctione rationis superioris ad DEUM, sed ex illa quatenus includente donum integritatis, & subjectionem vitium inferiorum ad superiores, & excludente omnem miseriam.

7. Objicies terciò. Potuit DEUS comestionem de ligno scientiae prohibere sub peccato veniali: sed tunc Adamus utique tantum peccasset venialiter: ergo potuit Adamus in statu innocentiae

peccare venialiter. Confirmatur. Nulla apparet repugnantia, cur Adamus non potuerit dicere verbum otiosum, quod est ex genere suo veniale: imò forsitan Adamus defacto peccavit nimis curioso aspectu pomi, vel Eva otiosa confabulatione cum Serpente? neque enim ista excedunt limites peccati venialis.

Respondeo distinguendo majorem. Potuit DEUS sub peccato veniali prohibere comestionem, ut incurrendo post suppositam amissionem iustitiae originalis per mortale peccatum, concedo; antecedenter, nego. Non enim potuisset Adamus errare circa media ad finem, priusquam errasset circa ipsum ultimum finem.

Ad confirmationem eadem est responsio. Nam priusquam Adamus commisisset eiusmodi peccatum leve, iam prius naturam aberrasset à fine ultimo per mortale peccatum, illa verò curiositas, quae primi parentes defacto peccarunt, iam supponit finem superbiae mortaliter malum.

Objicies quartò. Potuit Adamus mereri vitando peccata venialia: ergo etiam poterat illa libere committere; siquidem meritum est de materia libera.

Respondeo negando consequentiam; quia ad merendum sufficebat ipsi libera potentia contradictionis, saltem ex suppositione status innocentiae [de quo aliàs] non autem ad peccandum venialiter.

ARTICULUS V.

Utrum peccatum veniale possit consistere cum solo originali?

SUMMARIUM.

1. Quid intelligatur per primum instans rationis!
2. Conversio in DEUM alia explicita, alia implicita.
3. Probatur obligatio se in primo instanti rationis convertendi in DEUM.
4. Peccatum originale non stat cum solo veniali.
5. Qualis sit imperfectio deliberationis in puero veniente ad usum rationis?
6. 7. Solvuntur objectiones contra obligationem se convertendi in DEUM in primo instanti rationis.
8. An illa conversio esset supernaturalis?
9. Respondetur affirmativè.
10. Adhuc tamen darentur infideles negativè.

§. I.

Statuitur obligatio in primo instanti rationis se convertendi in DEUM.

Resolutio hujus quaestiones pendet à resolutione alterius; utrum homo in primo instanti usus rationis, sive quo tempore primò potest discernere inter bonum & malum morale, ipsique occurrit occasio sese determinandi ad bonum honestum, vel delectabile, teneatur sub peccato mortali se convertere in DEUM saltem sub confusa ratione boni honesti implicitè cognitum? Pro cuius explicatione

Notandum primò. Per primum instans rationis non intelligi aliquid instans indivisibile & momentaneum temporis, physicum aut mathematicum, sed instans moraic, h. e. totum illud

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

temporis spatium, quo tardius aut citius juxta diversitatem ingeniorum practicus discursus absolvitur, in quo puer deliberat, seque determinat, an bonum honestum, vel praehonesto bonum sensibile & delectabile amplecti debeat? quod proinde instans è pluribus physicis instantibus integratur, è quibus primum vocatur instans initiativum, ultimum verò completivum, seu terminativum.

Notandum secundò. Hominem vel explicitè vel implicitè in DEUM converti posse. Explicitè convertitur, si actu dilectionis fertur in DEUM, vel ut authorem naturalem sub lumine rationis, vel ut authorem supernaturalem sub lumine fidei cognitum. Certum est, non esse impostam cunctis hominibus obligationem, sese in primo instanti usus rationis explicitè convertendi in DEUM, cum experientia constet, multos è barbaris, rudibusque hominibus in sylvis vel alpidibus natos & educatos, nullam habere, aut habere posse explicitam cognitionem de DEO, quippe quae non nisi per auditum, aut longiorem discursum obtinetur.

CONCLUSIO PRIMA. Puer in primo instanti usus rationis tenetur se convertere in DEUM ut ultimum finem, eo modo, quo potest; h. e. explicitè, si DEUS ipsi representatur explicitè, [ut contingit inter doctiores pueros fidelium] implicitè verò, si DEUS tantum confusè & implicitè representetur, ut solet inter barbaros & infideles contingere. S. D. a. 6.

Ratio est primò. Quamprimum homini lex naturalis sufficienter promulgatur, tenetur eandem acceptare sub peccato mortali; sicuti quamprimum homini lex Evangelica sufficienter innotescit, tenetur illam amplecti, proponendo vivere secundum illam: sed quamprimum homo pervenit ad usum rationis, ipsi sufficienter intimatur lex naturalis de sui conversione in debitum finem: ergo tunc sub mortali obligatur illam acceptare. Minor probatur: Quamprimum homini occurrat & proponitur deliberandum, an sequi debeat bonum honestum, vel delectabile, tunc luminis naturalis, & synteresis illustratione ipsi dicitur, bonum honestum sensibili & delectabili esse præponendum: sed quod in primo instanti usus rationis homini occurrit, est, ut deliberet de seipso, num sequi debeat bonum honestum, an delectabile? ergo etiam homini ad usum rationis venienti sufficienter intimatur lex naturalis de prosequendo honesto; adeoque de conversione saltem implicita sui ipsius in DEUM, quam proinde omitendo peccabit mortaliter.

Ratio est secundò. Datur præceptum affirmativum, pro tempore determinato DEUM diligendi super omnia, seque in ipsum ut ultimum finem convertendi: ergo tenetur homo in primo instanti usus rationis DEUM diligere super omnia, eo modo quo potest, nimirum vel explicitè, vel implicitè, juxta mensuram cognitionis. Consequentia probatur. Non est aliud tempus magis conveniens pro hujus præcepti observantia, quam quo homo pervenit ad usum rationis: ergo si unquam est obligatio hujus præcepti, tunc est. Antecedens probatur primò: quia maxime est consentaneum rationi, tunc præfigere viam terminum, cum viam incipit: sed in primo instanti usus rationis homo incipit proprie esse viator & mortaliter ingreditur mundum. Secundò: quia tunc legi naturæ homo actu subicitur quoad universa præcepta ipsius, inter quæ primum & finis reliquorum est, DEUM diligere. Tertio: quia alia tempora assignabilia pro observantia hujus præcepti, longe minus sunt accommodata, vel quia nimis remota & sera, ut tempus mortis, vel quia tantum habent obligationem DEUM diligendi per accidens & communem omnibus, ut tempus gravis tentationis. Quarto: quia Angelus in primo instanti viæ habuit præceptum DEUM super omnia diligendi: ergo & homo in primo mortali instanti suæ viæ. Hinc jam facili viâ sequitur præsentis §. resolutio. Unde.

§. II.

Resolutio questionis.

4. **CONCLUSIO SECUNDA.** Peccatum originale non potest consistere cum solo veniali. S. D. hic a. 6.

Ratio ex doctrina præcedenti deducta est primò: Aut homo in primo instanti usus rationis convertitur in DEUM; & tunc per gratiam consequetur remissionem peccati originalis, inquit S. D. a. 6. in c. quia DEUS faciens quod in se est, non denegat suam gratiam; aut non convertitur in DEUM; nec seipsum ordinat ad debitum finem, secundum quod in illa aetate est capax discretionis,

& tunc peccat mortaliter, non faciens quod in se est ad implendum naturale præceptum seipsum ordinandi in debitum finem ultimum: ergo peccatum veniale nunquam consistit cum solo originali. Consequentia probatur: Homo vel peccaret venialiter ante instantem usum rationis, vel in illo, vel post illud. Non ante: quia tunc supponitur adhuc destitutus facultate moraliter operandi. Non in illo: quia vel justificatur, vel peccat mortaliter, ut ostendimus. Non post illud: quia in ipso instanti usus rationis supponitur vel justificatur, vel actuali peccato mortali inquinatus, quod non nisi una cum originali remitti potest.

Ratio est secundò ex argum. *Sed contra.* Videtur inconveniens, ut homo in præsentis vite caelestem statum obtineat, cui nullus locus & status respondeat in altera vita: sed habenti simul originale & solum veniale peccatum, nullus responderet status in altera vita. Nam ponere, talem hominem mori, is non veniret in infernum: quia hic est locus supplicii æterni pro peccatis moralibus actualibus. Non in purgatorium, quia hoc est locus supplicii temporalis pro peccatis venialibus nondum plenè expiatis. Non ad limbum puerorum, quia iste deputatus est pro solo originali infectis & cætera innocentibus. Non etiam in cælum, ut per se patet.

§. III.

Solvuntur Objectiones.

Objectiones primò. Priusquam puer habeat iudicium perfectum de malitia objecti & perveniat ad statum perfectæ deliberationis, potest habere iudicium imperfectum, & imperfectam deliberationem: sed imperfecta advertentia & deliberatio sufficiunt ad peccatum veniale: ergo prius puer poterit peccare venialiter, quam peccet mortaliter. Major probatur: quia ratio in homine successivè expeditur, neque instanti usus rationis est mathematicum, sed morale ab actibus imperfectioribus ad perfectiores progrediens: ergo homo prius pervenit ad usum rationis imperfectum, quam ad perfectum.

Confirmatur à paritate adultorum, qui dum excitantur à somno, vel ex ebrietate ad mentem redeunt, aliquando tantum habent usum rationis sufficientem ad peccandum venialiter propter imperfectam cognitionem & deliberationem: ergo idem dicendum de puero veniente ad usum rationis.

Respondeo negando maj., & ratio est, quia primum instanti rationis nihil sit aliud, quam primus discursus practicus, quo puer discernit inter bonum & malum; atque facilius discernitur & cognoscitur majus malum peccati mortalis, quam minus malum peccati venialis: unde homo perveniens ad hoc ut possit discernere malitiam venialis peccati, multò magis habet potentiam discernendi malitiam peccati mortalis: sicut qui cognoscit furtum unius oboli esse illicitum, magis cognoscit illicitum esse furtum magis ducati, &c.: objectum quippe quanto magis disconveniens alicui potentia, tanto facilius illa ut tale apprehenditur. Ad probationem ergo consequentiam: nam est instanti usus ratio-